

Zpráva spolupracovníka STEVARDA

Z odletu s. DUBČEKA do Istanbulu .

V neděli 26. ledna 1970 ve 20,15 hodin startovalo letadlo OK-MDE z Prahy do Istanbulu - Káhira - Benghási a zpět do Prahy.

Na palubě letadla bylo deset cestujících v turistické třídě a tři cestující v I. třídě (s. DUBČEK s chotí a reportér nějakého tureckého časopisu), dále pak čtyři členové posádky IL 62, letící do Benghási.

Průběh cesty:

Aby nebylo nápadné moje fotografování v pozdější době, chtěl jsem pořídit snímek před nástupem do letadla. Nerosvítilo se mi však bleskové světlo. Nicméně jsem tímto na sebe upozornil a zdálo se mi, že se DUBČEK choval vůči mě rezervovaně. Nechtěl, abych mu pomohl z kabátu. Když svlékl kabát, chtěl jsem jej pověsit na ramínko. Žádal mě, abych jej neodnášel a ponechal kabát v kabině. Pověsil jsem oba jejich kabáty tak, aby je měl na očích, ačkoliv toto není v kabině zvykem.

Když se rozhlédl v kabině bylo vidět, že jeho pozornost upoutala posádka, letící v I. třídě jako cestující. Obšírněji se ptal, co je to za posádku, kam letí a podobně. Vysvětlil jsem mu přepravu poutníků a střídání posádek.

Asi po 30 minutách letu, jsem se šel zeptat, zda nemá nějaké přání, nechtěl nic, ale když jsem se obracel k odchodu požádala mě paní DUBKČEKOVÁ o koňak. DUBČEK pak řekl, abych přinesl koňak i jemu. Když jsem doléval koňak podruhé, začal se mne vyptávat, kolik letí stévardů a jak dlouho já osobně létám. Měl jsem dojem, že mě nevěří. Tuto mou doměnku potvr-

dilo i poznání, že sleduje můj styk s posádkou.

Snažil jsem se získat jeho důvěru, a když jsem viděl reportéra, tuším, že jeho jméno je Sinaj, nebo pod., jak dává DUBČEKOVÍ k podpisu vizitku a pořizuje si snímky, požádal jsem stévardku LÉBLETIEROVOU, aby šla se mnou, že jej požádám o podpis a povolení pořízení snímku. DUBČEK nám dal souhlas a podpis a že si mohu udělat snímek i s jeho paní. Jeho manželka mi pak podala naší leteckou mapu ČSA, kterou rozdáváme cestujícím s prosbou, abych ji nechal podepsat celou posádkou. Obešel jsem proto všechny členy posádky a vrátil ji podepsanou mapu.

Po večeři přišla jedna ze stévardek, myslím že to byla s. ČERESŇOVÁ s tím, že ji nějaký student žádá o zprostředkování rozmluvy s DUBČEKEM. Řekl jsem, ať mu vyřídí, že s. DUBČEK právě večeří a potom, že se jej zeptám, zda jej DUBČEK přijme. DUBČEKOVÍ jsem o tom nic neřekl. Po večeři s ním chtěl hovořit reportér. Viděl jsem, že se po něm dívá, abych mu šel tlumočit. Než jsem došel k jejich sedadlu (první vpravo ve směru letu), DUBČEK se zvedl, šel mi naproti a dal se se mnou do řeči. Reportér se zatím snažil domluvit s paní DUBČEKOVOU. Já jsem zavedl DUBČEKA nejdříve k posádce, která letěla jako cestující. S těmi se DUBČEK chvíli bavil a potom jsem jej představil kapitánu letadla a druhou posádku - která letěla.

Během cesty neopustil DUBČEK kabinu I. třídy a další dotaz cestujících čs. národnosti, zda mohou zde mluvit, jsem odmítl s tím, že si to DUBČEK nepřeje. Zbytek cesty zůstal DUBČEK s manželkou a nikomu již nevěnoval pozornost.

Zeptal jsem se reportéra Sinaje, zda bude DUBČEK v Istanbulu očekáván novináři. Řekl, že určitě, protože o tom podával zprávu.

Po přistání v Istanbulu, došlo ke zmatku. Nebyly dostatečně vysoké schody. Někdo z pozemního personálu žádal, aby

DUBČEK vystoupil zadním vchodem, dříve, než vystoupí ostatní cestující. Já jsem však žádal přistavení schodů ke vchodu I. třídy.

Toto manévrování sledovalo kolem stovky reportérů a diváků. Mezitím vstoupili do letadla dva naši občané (jeden jak mi později vysvětlil - řidič osobního vozu, který odvážel s. DUBČEKA) byl první tajemník velvyslanectví v Ankaře. Vzali zavazadla DUBČEKA, při čemž jsem zaslechl poznámku, že musí nutně do salonku. DUBČEK něco namítal, ale to již jsem neslyšel. Vystoupil jsem za paní DUBČEKOVOU, která byla uvítána zástupcem konsula a nějakými ženami. U letadla jsem s nimi pořídil snímek a pak ještě několik dalších.

V té době byl DUBČEK ještě v letadle a dav novinářů a tureckých policistů se převaloval od jedné schodů ke druhým. Čekal jsem až DUBČEK vystoupí a dostal jsem se s davem do salonku. Tam jsem se ocitl s DUBČEKEM v salonku, aniž by tam byl někdo z našeho úřadu. Byl učiněn několikrát pokus o to, aby DUBČEK řekl něco do mikrofonu a ten to odmítl a žádal, aby přivedl někoho z úřadu. V tom okamžiku vzal někdo DUBČEKA za rameno a odvedl jej na toaletu, kam nikdo nebyl vpuštěn.

Za této situace se stalo, že někdo z reportérů rozbil okno salonku a došlo k zásahu policie. Současně s policií se dostala do salonku paní DUBČEKOVÁ s doprovodem.

Pořídil jsem ještě nějaký snímek, vyšel jsem, nebo byl spíše vytlačen ze salonku spolu s větší částí reportérů.

Část reportérů však uhájila pozice v salonku, včetně našich lidí z našeho úřadu. Viděl jsem ještě jak DUBČEK vychází ze dveří, domnívám se, že to byla toaleta a někdo jej vítal.

Zůstal jsem stát před salonkem s řidičem černého mercedesu s pražským číslem. Co bylo v salonku nevím, ale řidič vozu vysoký starší soudruh řekl, že jej čeká policejní prezident se zástupcem guvernéra.

Zatím vyčistila policie prostor před salonkem a utvořila koridor u vozu, kde jsem stál i já. Za několik minut vyšel DUBČEK s manželkou a doprovodem. DUBČEK v doprovodu jednoho soudruha vsedl do mercedesu a odjel. Za nimi odjížděla paní DUBČEKOVÁ rovněž v doprovodu.

Jak vypadala situace před letištěm nevím, ale řidič říkal, že venku čeká dav studentů, kteří chtějí dělat ovace DUBČEKOVI. Rovněž říkal, že daleko horší to bude v Ankaře, kde je vládní sídlo a kde se DUBČEKOVI chystá bouřlivé přivítání.

Dodatek:

V době, kdy jsem měl rozhovor s řidičem, který odvážel DUBČEKA, mi tento řekl: "Dneska to ještě ujde, ale zítra to bude horší v Ankaře. Je tam hlášeno uvítání, bude tam čekat západoněmecká televize a studenti. Bylo by lepší, kdyby jel autem a ne letadlem."